

Πρόγραμμα ΠΑΜΕ: Ένας ακόμα μακρύς κατάλογος, ή γραμμή μάχης;

της **Ολύβιας Τζιουβάρα**

Το «**Διεκδικητικό Πλαίσιο Πάλης 2026-2027**» του ΚΚΕ/ΠΑΜΕ είναι ένα πολυσέλιδο κείμενο, γεμάτο αιτήματα για μισθούς, Υγεία, Παιδεία, ασφάλιση, κατοικία και συνδικαλιστικά δικαιώματα. Με την πρώτη ματιά δίνει την εικόνα ενός ολοκληρωμένου εργατικού προγράμματος.

Η ουσία, όμως, δεν κρίνεται από το **πλήθος** των αιτημάτων. Κρίνεται από το **πού βάζει τον πήχη της σύγκρουσης** και **ποια συγκεκριμένα μέτωπα** επιλέγει να ανοίξει.

Και εδώ υπάρχουν σοβαρά ερωτήματα.

Μισθοί, συντάξεις και ανεργία

Το πρόγραμμα θέτει κατώτατο μισθό 1.100 ευρώ μεικτά, κατώτατη σύνταξη στο 80% αυτού και επίδομα ανεργίας επίσης στο 80%.

Δηλαδή:

1.100 ευρώ μεικτά κατώτατος μισθός

880 ευρώ μεικτά κατώτατη σύνταξη

880 ευρώ μεικτά επίδομα ανεργίας

Πρόκειται για συγκεκριμένους αριθμητικούς στόχους, κάτι που επιτρέπει τον έλεγχο της πραγματικότητας. Αρκεί αυτός ο μισθός και αυτή η σύνταξη στο άγριο τοπίο της ακρίβειας σε στέγη, καύσιμα και τρόφιμα για να ζήσει κάποιος ή είναι μικρότερο από το ελάχιστο δυνατό εισόδημα για την απλή αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης; Και το ζήτημα είναι και το τι ακολουθεί: ποια δύναμη θα επιβάλει αυτές τις κατακτήσεις και ποιοι συγκεκριμένοι στόχοι σύγκρουσης τίθενται απέναντι στην εργοδοσία και το κράτος; Είναι αποδεκτό η κυβέρνηση να ορίζει κατώτατο μισθό και σύνταξη, μακριά από την επιβολή της ταξικής πάλης;

Εδώ το πρόγραμμα είναι πολύ λιγότερο συγκεκριμένο.

«Ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις» — με εξαιρετικά περιορισμένο μέτωπο

Το κεφάλαιο τιτλοφορείται:

«Αγώνας ενάντια στις ιδιωτικοποιήσεις και στην παράδοση του κρατικού πλούτου στους επιχειρηματικούς ομίλους».

Κι όμως, στα συγκεκριμένα αιτήματα το μέτωπο περιορίζεται ουσιαστικά **στο νερό και στη διαχείριση των αποβλήτων.**

Στις συγκοινωνίες και στην Υγεία υπάρχει σαφής αναφορά ενάντια στην επιχειρηματική δραστηριότητα. Δεν υπάρχει όμως αντίστοιχα συγκεκριμένο πλέγμα άμεσων στόχων για το πώς αυτή θα ανατραπεί.

Άλλο να γράφεις **«καμία επιχειρηματική δραστηριότητα»** και άλλο να λες **ποιον ιδιώτη ή ποιον όμιλο χτυπάς, ποια σύμβαση καταργείς, ποια ιδιωτικοποίηση ανατρέπεις και με ποια μορφή αγώνα.**

Αυτό είναι το κενό.

Τι απέγιναν οι συγκεκριμένες προτάσεις για την παραγωγή;

Η διαφορά γίνεται πιο αισθητή αν συγκριθεί το σημερινό πλαίσιο με παλαιότερες επεξεργασίες, όπου υπήρχαν συγκεκριμένες προτάσεις, όπως κρατικός φορέας φαρμάκου, κρατικός φορέας κατασκευών κ.ά.

Μπορούσε κανείς να συμφωνεί ή να διαφωνεί μαζί τους, αλλά υπήρχε τουλάχιστον μια σαφής αναφορά στο **πώς θα οργανωθεί διαφορετικά η παραγωγή**.

Στο νέο πλαίσιο τέτοιες αναφορές είναι πολύ πιο περιορισμένες. Η συζήτηση για την ιδιοκτησία, τον έλεγχο των επιχειρήσεων και τον κοινωνικό σχεδιασμό της παραγωγής υποχωρεί αισθητά πίσω από έναν μεγάλο κατάλογο επιμέρους μέτρων.

Παιδεία: λείπει το καθαρό αίτημα

Στην Παιδεία υπάρχουν αρκετές συγκεκριμένες διεκδικήσεις και σαφής θέση υπέρ του αποκλειστικά δημόσιου πανεπιστημίου.

Υπάρχει επίσης το αίτημα να μην εξισωθούν τα πτυχία των δημόσιων πανεπιστημίων με εκείνα των ΝΠΠΕ και των κολεγίων και η θέση κατά της αναθεώρησης του άρθρου 16.

Όμως λείπει ένα απολύτως καθαρό αίτημα:

Κατάργηση των ιδιωτικών ΑΕΙ και των κολεγίων.

Η διαφορά δεν είναι λεκτική. Άλλο να πολεμάς την αναγνώριση ισοτιμίας και άλλο να απαιτείς την κατάργηση της επιχειρηματικής ανώτατης εκπαίδευσης και των ιδιωτικών πανεπιστημίων.

Στέγη: απουσιάζουν τα πιο ορατά μέτωπα

Για τη στεγαστική κρίση προβλέπονται επιδότηση ενοικίου, ανασύσταση του ΟΕΚ, φοιτητικές εστίες, προστασία πρώτης κατοικίας, απαγόρευση πλειστηριασμών και διαγραφή χρεών.

Αλλά λείπουν δύο από τα πιο χαρακτηριστικά ζητήματα της σημερινής πραγματικότητας:

η εκτόξευση των ενοικίων και η εξάπλωση της βραχυχρόνιας μίσθωσης

τύπου Airbnb.

Δεν υπάρχει συγκεκριμένη διεκδίκηση που να χτυπά τη μετατροπή της κατοικίας σε επενδυτικό προϊόν ούτε ένα σαφές μέτωπο απέναντι στις αυξήσεις των ενοικίων.

Η επιδότηση από μόνη της δεν αντιμετωπίζει την αγορά που δημιουργεί το πρόβλημα.

Ο νόμος Χατζηδάκη απουσιάζει

Στο συνδικαλιστικό πεδίο το πρόγραμμα έχει πολλές επιμέρους απαιτήσεις: για απεργίες, απεργοσπασία, ΓΕΜΗΣΟΕ, συνδικαλιστικές διώξεις και κρατικές παρεμβάσεις.

Ωστόσο λείπει η πιο καθαρή πολιτική διατύπωση:

Κατάργηση του νόμου Χατζηδάκη.

Υπάρχει αναφορά στην κατάργηση νόμων που περιορίζουν το απεργιακό δικαίωμα, αλλά ένας τόσο αναγνωρίσιμος πολιτικός στόχος χάνεται μέσα σε γενικότερες διατυπώσεις.

Φορολογία κεφαλαίου χωρίς συγκεκριμένο μέτρο

Ακόμη πιο χαρακτηριστική είναι η διατύπωση:

«Κατάργηση των φοροαπαλλαγών και αύξηση των φορολογικών συντελεστών για το μεγάλο κεφάλαιο».

Πόσο θα αυξηθούν;

Σε **ποιο** ύψος;

Με **ποια** κλίμακα;

Σε **ποια** κέρδη;

Όταν ζητείται ένα μέτρο απέναντι στο κεφάλαιο, η γενική διακήρυξη δεν αρκεί. Η απουσία συγκεκριμένου αριθμητικού στόχου αφήνει τη διεκδίκηση σε επίπεδο πολιτικού συνθήματος.

Τα δώρα και η κοινοβουλευτική τροπολογία: εκεί που τελειώνει η Βουλή αρχίζει ο αγώνας

Ο 13ος και ο 14ος μισθός περιλαμβάνονται στο πλαίσιο, τόσο για τους εργαζόμενους στο Δημόσιο και τις πρώην ΔΕΚΟ όσο και ως αίτημα στις συντάξεις.

Το κρίσιμο όμως δεν είναι αν το αίτημα γράφεται σε ένα πρόγραμμα. Είναι αν γίνεται **κεντρικός στόχος εργατικής και απεργιακής πάλης.**

Και εδώ ακριβώς αποκτά σημασία η σχετική κοινοβουλευτική τροπολογία. Κατατέθηκε σε νομοσχέδιο για την επαγγελματική ασφάλιση, το οποίο το ίδιο το ΚΚΕ καταγγέλλει ως δρόμο ιδιωτικοποίησης της ασφάλισης και τζογαρίσματος των εισφορών. Η τροπολογία, όμως, δεν μπορούσε να ισχύσει αυτοτελώς: για να γίνει νόμος, έπρεπε να ψηφιστεί συνολικά και το νομοσχέδιο.

Άρα δεν υπήρχε πραγματικός κοινοβουλευτικός δρόμος από την τροπολογία προς την επιστροφή των δώρων. Η λειτουργία της ήταν κυρίως πολιτική: **η καταγραφή θέσεων και η εξαγωγή συμπερασμάτων.**

Αλλά τα δώρα δεν πρόκειται να επιστρέψουν με την καταγραφή των ψήφων.

Το ερώτημα είναι τι γίνεται στο εργατικό κίνημα. **Πού είναι η σταθερή εκστρατεία για την επαναφορά τους; Πού είναι η απεργιακή κλιμάκωση που θα μπορούσε να επιβάλει την απαίτηση;**

Γιατί εδώ βρίσκεται το ουσιαστικό όριο του κοινοβουλευτικού δρόμου: η Βουλή μπορεί να αναδείξει ένα αίτημα, αλλά δεν μπορεί να υποκαταστήσει **τον αγώνα** που απαιτείται **για να επιβληθεί.**

Η ΛΑΡΚΟ είναι η πραγματική δοκιμασία

Η υπόθεση της ΛΑΡΚΟ συμπυκνώνει αυτή την αντίφαση.

Δύο χρόνια μετά το κλείσιμό της, το πραγματικό ερώτημα δεν είναι μόνο πώς θα προστατευτούν οι εργαζόμενοι από τις συνέπειες του λουκέτου.

Είναι:

ποιος ελέγχει μια στρατηγική βιομηχανική μονάδα, πώς οργανώνεται η λειτουργία της και προς όφελος ποιου σχεδιάζεται η παραγωγή.

Η ΛΑΡΚΟ φέρνει ξανά στο προσκήνιο το ζήτημα της ιδιοκτησίας και του κοινωνικού ελέγχου — ακριβώς εκεί όπου το νέο πρόγραμμα εμφανίζεται λιγότερο συγκεκριμένο.

Το πολιτικό κενό

Το πρόβλημα του νέου πλαισίου δεν είναι ότι έχει λίγα αιτήματα.

Είναι ότι σε μια σειρά από κρίσιμα μέτωπα **η διακήρυξη είναι πιο συγκεκριμένη από τη διεκδίκηση.**

Στις ιδιωτικοποιήσεις λείπουν πολλά συγκεκριμένα μέτωπα.

Στην Παιδεία λείπει η καθαρή απαίτηση για κατάργηση των ιδιωτικών ΑΕΙ και κολεγίων.

Στη στέγη απουσιάζουν Airbnb και αυξήσεις ενοικίων.

Στο συνδικαλιστικό πεδίο απουσιάζει η σαφής κατάργηση του νόμου Χατζηδάκη.

Στη φορολογία του κεφαλαίου λείπει ο συγκεκριμένος στόχος.

Στα δώρα υπάρχει η αναφορά, αλλά όχι η αντίστοιχη εικόνα ενός κεντρικού απεργιακού μετώπου.

Κι έτσι μένει το βασικό ερώτημα:

πού ακριβώς βρίσκεται η συγκεκριμένη γραμμή σύγκρουσης με την εξουσία του κεφαλαίου;

Ένα εργατικό πρόγραμμα δεν μπορεί να μετριέται μόνο από το πόσα αιτήματα χωράει. Πρέπει να δείχνει **ποια μέτωπα ανοίγει, με ποια συμφέροντα συγκρούεται και με ποιον αγώνα διεκδικεί την επιβολή τους.**

Γιατί στο τέλος δεν χρειάζεται ακόμη ένας μακρύς κατάλογος.

Χρειάζεται **γραμμή μάχης**.